

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Оцінка ефективності розвитку підприємства

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування"

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою економіки підприємства та менеджменту, протокол № 9 від
19.04.2016

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни "Оцінка ефективності розвитку підприємства" є формування системи компетентностей щодо використання принципів, методів й інструментів комплексної оцінки ефективності розвитку підприємства.

У ході практичних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних задач професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни "Оцінка ефективності розвитку підприємства" на практичні заняття відводиться 18 год. навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни "Оцінка ефективності розвитку підприємства" проводяться у аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

При підготовці до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання (табл. 2.1) здобувачі формують звіти, які відповідають зазначеним викладачем вимогам, та захищають їх під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для практичних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль I. Теоретичні основи оцінки ефективності розвитку підприємства						
1.	Тема 1. Визначення понятійного апарату оцінки	Застосовувати понятійний апарат в процесі	Завдання 1. Визначення найбільш результативних	2	ММП	Основна: [1; 3] Додаткова: [5; 7; 9; 16;

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
	ефективності розвитку підприємства	оцінки ефективності розвитку підприємства	видів економічної діяльності, визначення суб'єкта оцінювання та підбір вихідних даних			17; 18; 26]
2.	Тема 2. Аналіз існуючих підходів щодо оцінки ефективності розвитку підприємства	Оцінювати ефективність розвитку підприємства з використанням різних методів	Завдання 2. Оцінка ефективності розвитку підприємства співвідношенням результати-витрати Завдання 3. Оцінка ефективності розвитку підприємства як здатності використовувати свій потенціал Завдання 4. Оцінка ефективності розвитку підприємства на основі теорії ефективності	2	ММП	Основна: [2-3] Додаткова: [9;12; 18]
3.	Тема 3. Концепція оцінки системної ефективності розвитку підприємства	Застосовувати концепцію оцінки системної ефективності розвитку підприємства в сучасних умовах	Завдання 5. Оцінка ефективності розвитку підприємства на основі стійкості розвитку Завдання 6. Оцінка ефективності розвитку підприємства як рівня задоволеності основних стейкхолдерів	2	ММП	Основна: [1; 2; 3] Додаткова: [13]
Разом за змістовим модулем І				8		
Змістовий модуль ІІ. Оцінка системної ефективності розвитку підприємства						
4	Тема 4. Структура моделі системної ефективності розвитку	Здійснювати структуру умов системної ефективності розвитку	1. Структура моделі системи умов ефективності розвитку підприємства. 2. Структура	2	ММП	Основна: [1; 2; 3] Додаткова: [6; 15; 23]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
	підприємства	підприємства	наявного потенціалу розвитку підприємства. 3. Формування системи показників оцінювання результативності. 4. Функціональна організованість процесу розвитку підприємства.			
5	Тема 5. Оцінка наявного потенціалу підприємства як складової системної ефективності	Обґрунтовувати та застосовувати методи оцінювання наявного потенціалу	Завдання 7. Оцінювання складових наявного потенціалу використанням різних методичних підходів	2	ММП	Основна: [1; 2] Додаткова: [14; 19]
6	Тема 6. Оцінка функціональної організованості як складової системної ефективності	Визначати та оцінювати функціональну організованість як умову ефективності розвитку підприємства	Завдання 8. Оцінювання функціональної погодженості вертикальних, горизонтальних і сферичних зв'язків	2	ММП	Основна: [1; 2] Додаткова: [4; 14; 27]
7	Тема 7. Оцінка результативності як складової системної ефективності розвитку підприємства	Обґрунтовувати та застосовувати методи оцінювання результативності	Завдання 9. Оцінювання результативності розвитку підприємств різних видів економічної діяльності	2	ММП	Основна: [2] Додаткова: [21; 22; 24; 25]
8	Тема 8. Методичне забезпечення оцінки системної ефективності розвитку підприємства	Здійснювати агрегування умов ефективності розвитку підприємства	Завдання 10. Оцінювання умов розвитку підприємства методом аналізу ієрархій	2	ММП	Основна: [2; 3]. Додаткова: [13]
Разом за змістовим модулем II				10		
Разом за навчальною дисципліною				18		

*ПЗ – програмне забезпечення; ММП – мультимедійний проектор.

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання (діагностичне). Машинобудівне підприємство для прогнозування розвитку використовує прогнозування на рік (короткострокове) з використанням інституційних норм, що відповідає третій зоні "трикутника об'єктивізації". Таке прогнозування не дає можливості підприємству використовувати увесь свій потенціал. Рівень домагань і компетентності керівництва зростає, у зв'язку з цим воно прагне підвищувати ефективність розвитку підприємства. На підприємстві питаннями прогнозування та планування займається планово-виробничий відділ, відділ маркетингу, керівники відділів підприємства, їх склад відповідно до інструменту домінантності особистості наведений на рис. 1.

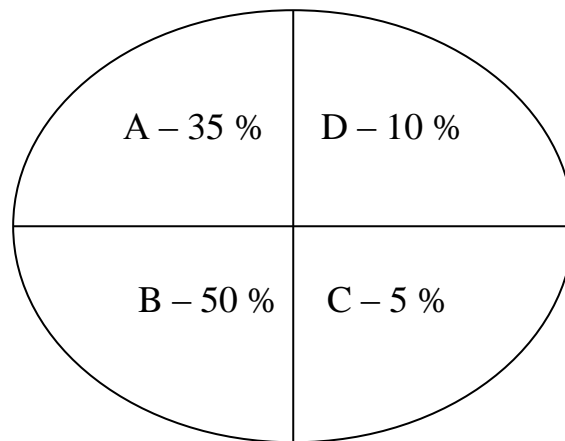

Рис. 1. Склад спеціалістів, що виконують функцію прогнозування на машинобудівному підприємстві

Можливими напрямками розвитку підприємства можуть бути: а) інерційний розвиток; б) використання понаднормової роботи в пікові періоди; в) формування мережі філіалів в Україні; г) формування мережі філіалів в Україні та Грузії, організація спільних підприємств. Матриця взаємозв'язку між напрямками розвитку підприємства та зонами "трикутника об'єктивізації" наведено у табл.

Таблиця

Експертні оцінки вірогідності взаємозв'язку між напрямками розвитку підприємства та зонами "трикутника об'єктивізації"

Зони «трикутника	Вірогідність			
	1 зона	2 зона	3 зона	4 зона неформальні

об'єктивізації» → Напрямки розвитку ↓	формалізова ні методи	інтуїтивні методи	формальні процедури	процедури і експертні оцінки
а) інерційний розвиток	0,09	0,08	0,35	0,05
б) використання понаднормової роботи в пікові періоди	0,31	0,17	0,35	0,1
в) формування мережі філіалів в Україні	0,42	0,33	0,20	0,38
г) формування мережі філіалів в Україні та Грузії, організація спільних підприємств	0,18	0,42	0,10	0,47

Рівень прибутку по кожному з напрямків розвитку та зростаючий рівень домагань керівництва підприємства (рис. 2):

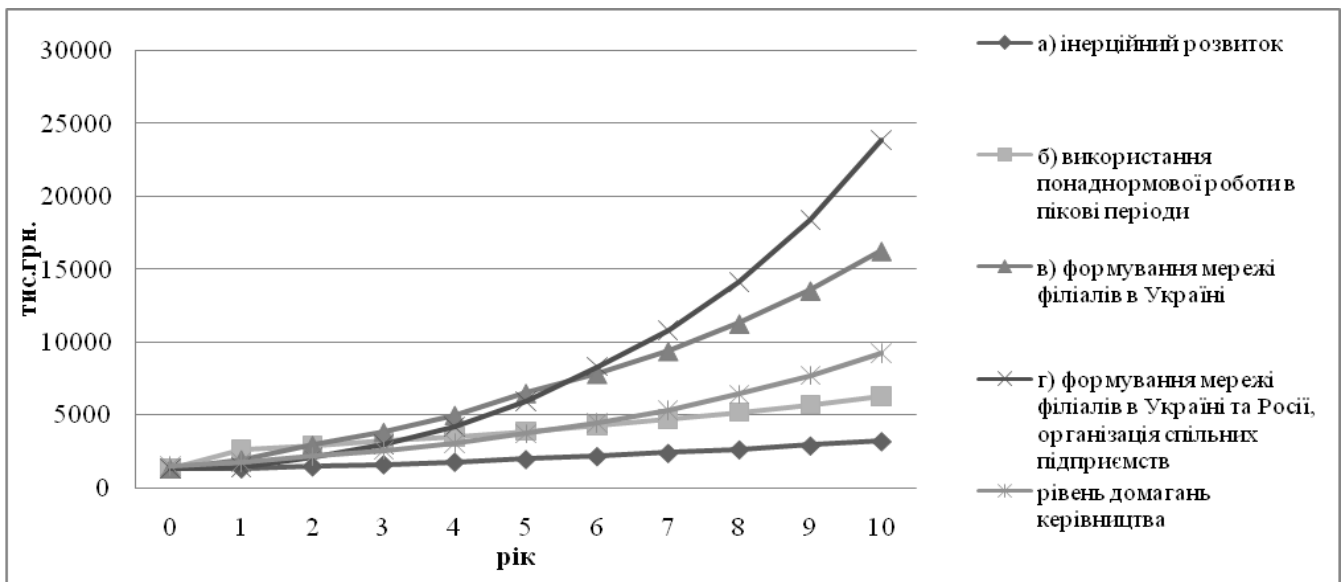

Рис. 2 Взаємозв'язок напрямків розвитку підприємства та рівня домагань керівництва

Завдання: Визначте метод об'єктивізації цілей розвитку підприємства.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практичних занять	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6	ЗПЗ7	ЗПЗ8	
Максимальна кількість балів	4	13	25	13	13	7	13	12	100

ЗПЗ – завдання для практичних занять за темою.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**5.1. Основна**

1. Системная эффективность предприятия: сущность, факторы, структура / И. В. Гонтарева, Р. М. Нижегородцев. – Москва-Киров: ВСЭИ,

2012. – 152 с.

2. Гонтарева І. В. Оцінювання системної ефективності функціонування і розвитку промислових підприємств: монографія / І. В. Гонтарева. – Харків: ВД "ІНЖЕК", 2011. – 480 с.

3. Економіка підприємства: компетентність і ефективність розвитку: монографія / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева та інш.; за заг. ред. д.е.н., проф. Пономаренка В. С. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 187 с.

5.2. Додаткова

1. Амоша А. И. Основы конструирования экономических систем. Кн. 2. Производственно-экономические системы: монография / А. И. Амоша, Е. Т. Иванов. – Донецк : ИЭП НАН Украины, 2008. – 312 с.

2. Афанасьев Н. В. Управление развитием предприятия: Монография / Н. В. Афанасьев, В. Д. Рогожин, В. И. Рудыка – Х. : Издательский дом "ИНЖЭК", 2003. – 184 с.

3. Афанасьєв М. В. Тренінг формування компетенцій з економіки підприємства: навчальний посібник / М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева, Д. О. Тищенко. – Харків : ВД "Інжек", 2010. – 328 с.

4. Гонтарева І. В. Управління проектами: підручник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. – 384 с.

5. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грещак, В. М. Колот, О. Г. Мендрул та ін.; за заг. ред. Г. О. Швиданенко; вид. 4-те., перероб і доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 816 с.

6. Забродский В. А. Развитие крупномасштабных экономико-производственных систем / В. А. Забродский, Н. А. Кизим. – Х. : Бизнес Информ, 2000. – 72 с.

7. Клейнер Г. Б. Стратегия предприятия / Г. Б. Клейнер. – М. : «Дело» АИХ, 2008. – 568 с.

8. Коуз Р. Фирма, рынок и право: сб. статей / Р. Коуз; пер. с англ. Б. Пинскера; науч. ред. Р. Капелюшников. – М.: Новое издательство, 2007. – 224 с.

9. Орлов П. А. Обоснование цен на машины производственного назначения на основе учета их эффективности: научное издание / П. А. Орлов, Н. И. Алдохина. – Харьков : ХНЭУ, 2004. – 212 с.

10. Пономаренко В. С. Конкурентоспроможність у комплексному оцінюванні ефективності розвитку промислового підприємства / В. С. Пономаренко, І. В. Гонтарева // Конкурентоспроможність: проблеми науки та практики: монографія / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Пономаренка В. С., д-ра

екон. наук, проф. Кизима М. О., д-ра екон. наук, проф. Іванов Ю. Б. – Х. : ФОП Павленко О. Г.; ВД "ІНЖЕК", 2011. – 352 с. – С. 295-216

11. Пономаренко В. С. Оцінка ефективності комплексу факторів актуалізації трудового потенціалу промислових підприємств / В. С. Пономаренко, І. В. Гонтарева // Інновації: проблеми науки та практики: монографія / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Пономаренка В. С., д-ра екон. наук, проф. Кизима М. О., д-ра екон. наук, проф. Ястремської О. М. – Х. : ФОП Павленко О. Г.; ВД "ІНЖЕК", 2010. – 304 с. – С. 9-25

12. Пономаренко В. С. Проблеми підготовки компетентних економістів та менеджерів в Україні [Текст] : монографія / В. С. Пономаренко. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 327 с.

13. Пономаренко В. С. Стратегічне управління підприємством / В. С. Пономаренко. – Харків : Основа, 1999. – 620 с.

14. Пономаренко В. С. Стратегічне управління розвитком підприємства: навч. посібник / В. С. Пономаренко, О. І. Пушкар, О. М. Тридід. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2002. – 640 с.

15. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: монографія / В. С. Пономаренко, О. М. Тридід, М. О. Кизим. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2003. – 328 с.

16. Пономаренко В. С. Управління трудовим потенціалом: наукове видання / В.С. Пономаренко [та інш.]. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2006. – 348 с.

17. Салига С. Я. Удосконалення методів оцінки ефективності розвитку підприємств / С. Я. Салига, К. С. Салига, Л. І. Кирилова, О. В. Скачкова. – Запоріжжя : ЗІДМУ, 2007. – 56с.

18. Combining EVA with the Balanced Scorecard to improve strategic focus and alignment: 2GC Discussion Paper. – UK: 2GC Active Management, 2001. – P. 5–14.

19. de Haas M. Multilevel design of performance measurement systems: enhancing strategic dialogue throughout the organization / M. de Haas, A. Kleingeld // Management Accounting Research, 1999. – № 10. – P. 233–261.

20. Gontareva I. V. Determination of factors of enterprise system efficiency / I. V. Gontareva // Nauka i studia. – 2009. – NR 8(20). – С. 5–11.

21. Guler I. Throwing Good Money After Bad? Political and Influences on Sequential Decision Making in the Venture Capital Industry / I. Guler // Administrative Science Quarterly, 2007. – Vol. 52, № 2. – P. 248–285.

22. Kaplan R. S. The future of the balanced scorecard. / R. S. Kaplan, D. P. Norton // CGMA Magazine, 2012. – Inaugural issue – P. 32–34.

5.3. Ресурси Internet

1. Buzan T. The Mind Map Book: Unlock Your Creativity, Boost Your Memory, Change Your Life [Електронний ресурс] / Tony Buzan and Barry Buzan. – Режим доступу: http://www.amazon.co.uk/gp/product/1406647160?ie=UTF8&tag=thibuz-21&linkCode=as2&camp=1634&creative=19450&creativeASIN=1406647160#reader_1406647160
2. Горинов П. Е. Оценка эффективности управления: предмет, методы, инструменты (на примере лесопильно-деревообрабатывающего комбината ЛДК) [Електронний ресурс] / П. Е. Горинов // Сборник трудов Роль аналитика в управлении компанией. – М. : ИКФ Альт, 2002. – 28 июня. – Режим доступу: <http://www.aup.ru/books/m74/4.htm>
3. Господарський кодекс України (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. ЛігаБізнесІнформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.liga.net/
5. Налоги и бухгалтерский учет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: basa.tav.kharkov.ua/
6. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nau.kiev.ua/
7. Право. Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html
8. Сервер Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua/
9. Українське право [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrpravo.com/